

VI ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2-12 сәуір 2019 жыл

«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» – 2 ЖЫЛ
«ҰЛЫ ДАЛА МӘДЕНИЕТІНІҢ РӘМІЗДЕРІ, ЖӘДІГЕРЛЕРІ
ЖӘНЕ ЕСКЕРТКІШТЕРІ» атты
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ
Алматы, Қазақстан, 10 сәуір 2019 жыл

VI МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Казахстан, 2-12 апреля 2019 года

МАТЕРИАЛЫ
международной научной конференции
«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» – 2 ГОДА
«СИМВОЛЫ, АРТЕФАКТЫ, ПАМЯТНИКИ КУЛЬТУРЫ
ВЕЛИКОЙ СТЕПИ»

Алматы, Казахстан, 10 апреля 2019 года

VI INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, 2-12 April 2019

MATERIALS
international scientific conference
«SPIRITUAL REVIVAL» – 2 YEARS
«SYMBOLS, ARTIFACTS, MONUMENTS
OF CULTURE OF THE GREAT STEPPE»

Almaty, Kazakhstan, 10 April 2019

КАЗАК
УНИВЕРСИТЕТИ
БАСПАУЙИ

VI ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ
Алматы, Қазақстан, 2019 жыл, 2-12 сәуір

«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» – 2 ЖЫЛ
«ҰЛЫ ДАЛА МӘДЕНИЕТІНІҢ РӘМІЗДЕРІ,
ЖӘДІГЕРЛЕРІ ЖӘНЕ ЕСКЕРТКІШТЕРІ» атты
Халықаралық ғылыми конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫ
Алматы, Қазақстан, 10 сәуір, 2019 жыл

VI МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ
Алматы, Казахстан, 2-12 апреля 2019 года

МАТЕРИАЛЫ
международной научной конференции
«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» – 2 ГОДА
«СИМВОЛЫ, АРТЕФАКТЫ, ПАМЯТНИКИ КУЛЬТУРЫ ВЕЛИКОЙ СТЕПИ»
Алматы, Казахстан, 10 апреля 2019 года

IV INTERNATIONAL FARABI READINGS
Almaty, Kazakhstan, 2-12 April 2019

MATERIALS
international scientific and practical conference
«SPIRITUAL REVIVAL»–2 YEARS «SYMBOLS, ARTIFACTS,
MONUMENTS OF CULTURE OF THE GREAT STEPPE»
Almaty, Kazakhstan, 10 April 2019

Под общей редакцией:
д.филос.н., профессора Курманалиевой А.Д.

Ответственный редактор:
PhD докторант Ахметжанов Д.Г.

Материалы международной научной конференции «Символы, артефакты, памятники культуры Великой степи» в рамках VI Международного Фараби Форума / Под общ. ред. Курманалиевой А.Д. – Алматы: Казак университети, 2019. – 188 с.

ISBN 978-601-04-4039-5

В сборнике опубликованы тезисы докладов участников международной научной конференции «Символы, артефакты, памятники культуры Великой степи» в рамках VI Международного Фараби Форума (10 апреля 2019 года). Выступления участников посвящены актуальным общественно-значимым проблемам в исследовании культурологических, религиоведческих, философских и социальных аспектов реалий XXI века.

За содержательную часть, актуальность выбранной темы, правильность, полноту и грамотность изложения, а также за качество предоставленной информации в статье, несет ответственность исключительно автор (авторы).

Автор (авторы) сохраняет за собой полное авторское право, в том числе право изменять, дополнять представленную в статье информацию.

КазНУ им. аль-Фараби, 2019

ISBN 978-601-04-4039-5

СЕКЦИЯ 4

Б.Г. НҰРЖАНОВ ШЫҒАРМАШЫҒЫНДАҒЫ ДАЛА МЕН ҚАЛА КОНЦЕПЦИЯСЫ / КОНЦЕПЦИЯ СТЕПИ И ГОРОДА В ТВОРЧЕСТВЕ Б.Г. НУРЖАНОВА

---

*СЕРҒАЗЫ ҚҰДАЙБЕРГЕНОВ
ЗУХРА ИСМАҒАМБЕТОВА*

БЕКЕТ НҰРЖАНОВ – ТЕЛЕВИЗИЯ ЖӘНЕ КОМПЬЮТЕР ТАРИХЫ ЖӘНЕ МУЗЕЙДІҢ РӨЛІ

Ұлы Даланың көз жеткізгісіз кең-байтақ аумағы тарихта түрлі рөл атқарған. Бірақ, осынау рухани географиялық белдеуді мекен еткен халықтың тонның ішкі бауындай байланысы ешқашан үзілмеген. Ұйымдастырылып отырған «Фараби әлемі» халықаралық конференциясындағы «Ұлы даланың мәдениет ескерткіштері, символдар және артефакттер» атты халықаралық ғылыми конференцияға "Бекет Нуржанов – телевизия және компьютер тарихы және музейдің рөлі" атты тақырыбымының да маңыздылығы зор.

Көрнекті қазақстандық философ Бекет Нұржанов: «Модерн. Постмодерн. Культура» атты кітабында икондар өзі бейнелейтін нәрселердің жедеқабыл көшірмелері болды деп жазады.[1] Фотосуреттер, живопись суреттері, штамптар. Екіншілерінің заттарға қатысы жоқ, олар белгілі бір ақпарат беретін, жөн сілтейтін, қалып-жағдайын көрсететін нұсқалар екенін байқаймыз: жол белгілері, сигналдар, сілтемелер. Үшінші топ пәнаралық таным-түсінік негізін қалаған, өнер-мәдениет саласында тас шағып, тау қопарған, символизм қозғалысы арқа сүйеген, жеке категория, үлкен құбылыс тудырған кешенді теорияны қалыптастырды. Икон тектес нақ көшірім де емес, индекске ұқсаған еркін мағыналы да емес. Семиотикадан қуат алған символизм постмодерн постулаттарының біріне айналғанын айтады.

Жаңа бұқаралық ақпарат құралдарының «постмодерндік» сипатын, олардың «жүйелік» немесе «мәдени» туыстарын дәлелдеу, біздің пікірімізше, уақытты жоғалтуға алып келеді. «Компьютер постмодерндік теорияны бейнелейді және оны жерге түсіреді», - дейді Массачусет университетінің әлеуметтік психологі Шерри Туркль.[2] Жаңа медианың (коммуникация мен технологиялардың) қазіргі заманғы қоғамға ықпалы соншалықты бүгін қоғам мен мәдениеттегі өзгерістердің негізгі катализаторлары болып табылады. [3] Тақырыптың ауқымдығын ескере отырып, біз постмодернизмнің және бұқаралық ақпарат құралдарының байланысу сұрақтары жайлы сөзден бастасақ. Осыдан біз постмодернизмнің және жаңа БАҚ-ның «туыстық» ғана емес, сондай-ақ қазіргі әлеуметтік процестер мен институттарға әсер етуін көре аламыз. Бұл мәселелерде біз саяси кеңістікті қайта құрылымдауды Интернеттің енуімен, шындықты көзбен көруді және сәйкестікті қалыптастырудың жаңа формаларын белгілейміз.

Бірақ бұқаралық ақпарат құралдарының қоғамға әсер ету мәселесі туралы мәселені қарастырудың қиындығы - бұқаралық ақпарат құралдарының дамуы сүзгіден өткен постмодерндік әлемде емес, шынайы әлемде, модерн мен постмодерннің шекарасы анықталмағандықтан шынайылыққа қарағанда әлеуметтік сыншылар ойы арқылы анықталуында.

Яғни қоғамдағы өзгерістерді постмодернистік бағалаудан бөлек, ондағы жаңалықтарды, жаңа бұқаралық ақпарат құралдарын арқылы таныстыру олардың қоғамға әсер етуі бөлек нәрсе. Осыдан туындайтын мәселе - осы екі тәсіл арасындағы шешуші айырмашылықтар кімнің қолында және жаңа медианы саяси шеңберде кім басқаратыны туралы мәселеде жатыр.

Модернистер (Энценсбергер, Боллье, Капор және т.б.) көбінесе бұқаралық ақпарат құралдарының меншік иелері мен магнаттарының қолында тұрып қоғамдық сананы айқындаудың жаңа құралдары ретінде қарастырады және бұқаралық ақпарат құралдарын демократияландыруда өз қызметін қоғамдық бақылау институттарын құру жолдарын дұрыс санайды.

Бірақ модернистер постмодернистер көзқарасы тұрғысынан қазіргі заманғы әлеуметтік құндылықтар жүйесінде жаңа медианың таралуына әкелетін қоғамдағы және мәдениеттегі терең сапалы өзгерістер туралы мәселені көтермей ақ, енгізеді.

Постмодернистер, екінші жағынан, жаңа медианың шабуылымен қоғамның сапалы өзгеруіне сендіргісі келеді. Компьютер, теледидардан да ауқымды постмодерн технологиясы немесе постмодернистік мәдениет машинасы деп атауға болады дейді.

Б.Нұржановтың айтуынша Теледидар мен компьютердің мәні, әлеуметтік-мәдени және социопсихологиялық маңызы, әсіресе оның заманауи мәдениетке, қазіргі әсері, ең алдымен қызу пікірталас тақырыбы болып қала берді деген ойды айтады, яғни оған қатысты көзқарас тұрғысынан аз уақыт ішінде нақты ақпарат алу немесе шындықты ұсынудың техникалық құралы болып табылады. Бірақ жаңа БАҚ пайда болғанда және ең алдымен, теледидарда мәдениет пен қоғамда бәрі өзгереді. Олар «басылған», «көрнекі» қоғамның құндылықтарын қабылдамай, керісінше адам болмысына әсер етеді.

Теледидар интегралды синтетикалық коммуникация құралы болса демек ондағы барлық негізгі идеялар мен өнертабыстарды қамтитын әлеуметтік мекеме болып шығады, ал музей арнайы жабдықталған қоғамдық қажеттіліктерді өтеуге арналған, тарихи – ғылыми дерек ретінде жәдігерлерді сақтап, ұрпақтан-ұрпаққа жеткізетін, әлеуметтік ақпарат құжаттарын жинайтын, эстетикалық құндылықтары бар мекеме.

1949 жылы шыққан алғашқы теледидар Алматы музейінің экспозициясында орын алған. Әрбір маңызды оқиға немесе мереке қарсаңында музей тақырыптық экспозицияға мән береді. Мысалы, қала күнінде өткен «Сөйлеп тұрған Алматы» шағын көрмесі дайындалды. «Ол алғашқы кеңестік теледидарлардың, камералардың, телефондардың, магнитофондардың және т.б. сирек кездесетін экспонаттарын ұсынған.

Бірақ бастапқыда бірден компьютер ойлап табылмаған «мәдени машина» ретінде жасалмаған, ол мәдени даму үдерісіне айналып, уақыт ағынына қарай жасалған.

Теледидарлардың өңдеуі мен шығарылуы КСРО аумағында да жүріп отырған. Алғашқы тәжірибелік телесеанс КСРО аумағында 1931 жылдың 29 сәуірінде ұйымдастырылған, сол жылдың 1 қазанынан бастап, телебағдарламалар жиі-жиі көрсетіле бастады. Халықтың көбінде теледидар болмағандықтан, арнайы жерлерде бірлескен көрсетілімдер ұйымдастырылды. 1934 жылдың 15 қарашасында дыбысы бар алғашқы телебағдарлама КСРО аумағына таратылады. Ұзақ уақыт бойы «Бірінші» арна ғана жұмыс істеп, Ұлы Отан Соғысы басталған кезде өз жұмысын тоқтатып қойып, соғыс біткеннен кейін қайта ісін жандандырды. Ал 1960 жылы КСРО халқы экран бетінен «Екінші» арнаның бағдарламаларын тамашалай алатын болды. Алғашқы көптеп шығарылған кеңес теледидары - Б2 үлгісі еді. Бұл механикалық үлгі 1932 жылдың сәуірінде жарық көріп, кейін оның шығарылуы тоқтатылған. Ал алғашқы электронды теледидар тек 1949 жылы пайда болды, бұл әйгілі «КВН 49» еді. (Сурет 2) Теледидар экранының кішкентайлығы соншалықты, бағдарламаларды ыңғайлы көру үшін оның алдына тазартылған суы бар арнайы линзаны орнатуға тура келетін. Кейін келе одан да жетілдірілген үлгілері шығып, теледидарлар көптеп шығарылды. Дегенмен, КСРО-да жинастырылған теледидарлардың сапасы мен беріктілігі сын көтермегендіктен, сыртқы сауда нарығында бәсекелесе алмайтын еді. Ал КСРО-да түрлі түсті теледидарлардың өндірісі тек 1967 жылы басталған.

1830 жылы Чарльз Баббидждің қарапайым арифметикалық айырма амалын орындайтын машина, кейіннен аналитикалық машина жасаудың нәтижесінде есептеу амалдарын электромеханикалық құралдар арқылы шешуге болады деген идея туындайды. Чарльз Баббидж құрастырған бұл машиналар ойдағыдай нәтиже бермесе де, ол компьютер идеясының негізін алғаш қалаған адам ретінде есептеледі.

1850 жылы Джордж бұл өз атымен аталатын, тек қана 1 және 0 сандарын қолданатын «Бу алгебрасы» атты сандық жүйе ойлап табады. Кейіннен осы жүйе компьютердің дамуында маңызды рөл атқарады. 1890 жылы Герман Голлерит перфокарталар арқылы мәліметтер ендіріп, сол мәліметтердің амалдарын жасай алатын электро-механикалық машина жасап шығарады. Бұл есептеу машинасы АҚШ-тың 1890 жылғы халық санағында кеңінен әрі табысты түрде қолданылды. (Сурет 1)

Алғашқы компьютер аналогін 1931 жылы Ваннебар Буш жасап шығарды. Бұдан басқа алғашқы есептегіш компьютерді Джордж Стибиз 1939 жылы Нью-Йорк қаласындағы Bell лабораториясында жасап шығарды.

Бұл толықтай алғанда механикалық есептеулерден және компьютерлік операциядан адамның азат болуын қамтамасыз ететін модернистік» машина болды.

Техногендік өркениет, – оны пайда болған аймағына қарай, кең жайылған ұғыммен «батыстық өркениет» деп те атайды, – айқындаушы белгілері көп өлшемдер бойынша дәстүрлі өркениетке қарама-қайшы келетін әлеуметтік дамудың ерекше тұрпаты.

Техногендік өркениет радио, телевидение және компьютерлер, тіпті

әуелі бу машиналары шықпастан бұрын-ақ басталған. Көптеген ғалымдардың ойынша, оның бастамасы антикалық мәдениеттің, ең алдымен, адамзатқа екі ұлы жаңалық: демократияны және алғашқы үлгісі Евклидов геометриясы болған теориялық ғылымды сыйға тартқан полистік мәдениеттің дамуы болып табылады. Әлеуметтік байланыстар саласындағы және әлемді танып білу тәсіліндегі бұл

екі жаңалық өркениеттік өрлеудің болашақ, түбегейлі жаңа тұрпаты үшін маңызды алғышартқа айналды.

Қазіргі уақытта компьютерлік техниканың өркендеуі қажетті ақпаратты жылдам таңдауды, оны жүйелеуді, топтарға бөлуді іске асыруға мүмкіндік беріп отыр, ал бұл, өз кезегінде, өндірістегі өзгерістерге жедел дайын болу, тиісті шешімдерді шапшаң қабылдау және оларды өндірісте іске асыру сияқты әрекеттерге жағдай туғызады.

Блез Паскаль (1623-1662) – XVII ғасырдағы ұлы француз ғалымы, діни философ, жазушы-моралист және полемист. Ол - еуропалық философияда өз орнын иеленген адам («философиясыз философ»). Өз заманының вундеркинді және ғылымның данышпаны болған ол туғанына он жыл толмай жатып-ақ ыдыс-аяқ сылдырын естіген кезде соған таңданып, «Дыбыстар туралы трактат» жазған. 13 жасында Париж академиясына мүше болды. 17 жасында механикалық есептеу машинасын құрастыруды бастап, бес жылдан кейін оны жұмыс күйіне келтірді. Бұл қазіргі заманғы компьютерлерге тікелей жол ашқан арифмометр еді.

Неофрейдизмнің жетекші өкілі – неміс-американдық философ, әлеуметтанушы және психолог Эрих Фромм сол заманғы қоғам дағдарысының себептерін талдауға оның ең танымал еңбектерінің бірі «Ие болу немесе болу» (1976) арналды.

Фроммның пікірінше, тұлғаның қалыптасуында әлеуметтік факторлар шешуші рөл атқарады. Осы заманғы Батыс қоғамдарындағы миллиондаған адамдардың жүйке жүйесі тозуының себептерін ол адамның өмір сүруінің шынайы мағыналарының шеттетілуіне келтіретін «машиналау» және «компьютерлеу» үдерістерінен көреді.

Алайда қандай машина жасалса да, оны басқаруды және бақылауды адамның өзі жүзеге асырып отырды. Бірақ көп кешікпей, мұнда да алға ілгерілеу орын алды: автоматтандырылған кәсіпорындар шығып, оларда өндіріс үдерісін бақылауды компьютер жүзеге асыратын болды. Мысалы, қазіргі заманғы автозауыттарда кузов құрастыру, бояу жұмыстары роботтар мен автоматтарға берілді.

Бүгінгі күні компьютер техникасының дамуы қажетті ақпаратты шапшаң таңдауға, оны жүйелеуге, түрлерге бөлуге және т.б. мүмкіндік береді, сол арқылы өндірісте өзгерістерге байланысты жедел әрекет ету, тиісті шешімдерді жылдам қабылдау және оларды іске асыру мүмкін болады.

Сөйтіп, әлемдік тарихта ғасырлар бойы адамның негізгі еңбек қызметтері қоғамда өзінің ерекше орнын алған машиналарға беріліп келді. Ғылым мен техниканың жедел дамуы кейінгі уақытта «Үлкен жарылыс» дегеннің теориясын еске түсіреді. Автоматтандырылған зауыттар, аса ұшқыр ұшақтар, әлемдік телевидение, интернет, ұялы байланыс және басқалары енді адамды таңғалдыра алмайды. Ғылымда адамзаттың болашағы әлдеқайда сенімді, келешекте оның барлық мәселелері ғылыми-техникалық даму жолдарында оңай шешіледі деп санайтын сциентизм (лат. scientia – ғылым) пайда болды. Яғни ғылым мен оның жетістіктерінің тарихтағы прогрестің басты факторы, қоғамдық әлеуметтік проблемаларды шешудің құралы деп бағамдайтын дүниетаным. Ғылымның, ғылыми ілімдердің (ең алдымен жаратылыстану ғылымдарының, математиканың) мәдениет жүйесіндегі, қоғамның идеялық өміріндегі рөлін абсолюттендіру жүзеге асты.

Соңғы кезде қоғамымызда музей ісіне, музей құндылықтарына деген талап пен қызығушылық артып келеді. Отандық музей қызметіне, ондағы тарихи-мәдени мұраға деген сұраныс халықаралық деңгейге дейін көтерілді. Қоғамда музейдің тек әлеуметтік емес, тарихи мұраны сақтайтын мәдени-ғылыми институт, ғылыми ақпараттар жүйесі орталығы, «тарихи феномен» ретінде маңыздылығы артты, музей ісіне деген қоғамның қызығушылығы күннен күнге артуда [5, 6 б.].

Ғалымдар музейді социомәдени жадының проекциясы ретінде, тарихи нарратив формасы сипатындағы ақпараттық жүйелер организмі ретінде сипаттайды [6, 26 б.].

Әлеуметтік және тарихи жады мәдени дәстүрлердің аспектісі ретінде мәдениеттің заттай дамуы мен сақталуына, музейлік затқа айналуына ықпал етіп отырады. Музей затының «меморалдығы» ұғымы онтологиялық және социомәдени аспектілерге негізделген тарихи уақыттың ерекше қасиеті деп анықтама беруге болады. Музей түрлі этникалық мәдени дәстүрлердің және ұрпақ аралық үндесуді, тілдесуді, жүздесуді ұйымдастыратын айрықша мәдени кеңістік немесе форум іспетті [7, 46 б.].

Музейдің тарихи деректерді жинайтын, сақтайтын, насихаттайтын мәдени, әлеуметтік мекеме ретіндегі қоғамдағы, білім мен ғылымдағы атқаратын рөлі ерекше. Өйткені музей адамзат баласының тарихы мен мәдениетін алғашқы қауымдық құрылыстан бастап бүгінге дейін музейлік деректер арқылы айғақтап береді. Көне замандардан жалғасын тауып келе жатқан музей тарихи эволюциялық үдерістер нәтижесінде мазмұны мен мағынасы семантикалық модификацияға ұшырап, тек қасиетті кеңістікті емес, сонымен бірге ғылыммен, шығармашылықпен, әдебиетпен айналысатын орынға айналды [4, 44 б.].

Қорытындылай келсек, Б.Нұржановты зерттеудің маңыздылығы ол өзінің «постмодернизм и новые медиа» атты мақаласында біз көптеген маңызды нәрселерді есте ұстауымыз керек дейді, яғни біздің жаңа эстетикалық тәжірибеміз бұқаралық ақпарат құралдарымен тығыз байланысты, біз тәулік бойына БАҚ-тар - ұялы телефондар, көптеген телеарналар, фильмдер мен бейне, дыбыс және бейне ойнатқыштар, компьютерлер, принтерлер мен факс аппараттары ортасында өмір сүріп жатқанымызды айтады, ал екінші жағынан қоғамның тарихи жадысын қалыптастыру арқылы институционалдық аспектілерін зерттейді. Тарихи жады мен оның құрылымдық компоненттерінің маңызды сипаттамаларын, сондай-ақ әлеуметтік және мәдени тәжірибе және әлеуметтік маңызды білім ретінде маңызды әлеуметтік құбылыстарды талдайды. Музейдің мәдени даму үдерістерінде институционалдық рөлін анықтауға және заманауи адамның қызметінде ретроспективті ақпаратқа қатысуды қамтамасыз етуге көп көңіл бөлінді.

Сурет 1

«Underwood» – алғашқы жазу машинасы

Сурет 2

«КВН» теледидары

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Б.Г. Нуржанов. Модерн. Культура. Постмодерн. Алматы 2012; Б.Г. Нуржанов, А.М. Ержанова. Культурология в новом ключе. – Алматы. – 376 с.
2. Бу Геранзон. Практический интеллект. // Вопросы философии, 1998, №6, с.66
3. Кириллова Н.Б. Медиасреда российской модернизации. – М.: Академический Проект. 2005. – 400 с.
4. Юренева Т.Ю. Музееведение: Учебник для высшей школы. – М.: Академический Проект, 2003. – 560 с.
5. Музейное дело России. – М., 2006. – 565 с.
6. Никонова А.Л. Энига (загадка) музейного предмета // Вестник Санкт-Петербургского университета. Серия 6. Философия, политология, социология, психология, право, международные отношения. - 2006. - С. 11-18.
7. Алимбай Н. Музей – не застывшая форма // Казахстанская правда. - 2006, февраля-10. – №17.

РИНАТ МУСАЕВ

ҰЛТТЫҚ ТӘРБИЕНІҢ МӘДЕНИ-ФИЛОСОФИЯЛЫҚ МӘНІ

Ұлттық тәрбие мәселесі бұл күндері қоғамдық өмірдің алдыңғы шебіне шықты. Оның құндылықтарын насихаттап, оған назар аударуға өнер, ғылым, біліммен айналысатын ұлтжанды интеллигенция өкілдері көпшілікті шақыруда. Тіпті дабыл қағуда десек те артық болмайды.

«Ұлттық тәрбие – жас ұрпақты оқыту мен тәрбиелеудің қайнар көзі, рухани мұрасы. Еліміз тәуелсіздік алғалы қол жеткізген қоғамдық-саяси және әлеуметтік-экономикалық жетістік пен мемлекеттілікті баянды етпекке, әрі келешектегі ел тұтқасы жастардың санасын дамыту үшін тек материалдық игілікті ғана мақсұт ету жеткіліксіз. Олардың бойына ата-баба дәстүрі мен өз халқының тарихын қастерлеуге, ең бастысы, отансүйгіштікті нығайту үшін ұлтының рухани-мәдени құндылықтарын сіңіру қажет. М.Шоқайдың «Ұлттық мәдениеттен жұрдай рухта тәрбиеленген ұрпақтан халқымыздың қажеті мен мүддесін жоқтайтын пайдалы азамат шықпайды» - деген түйінді ой-пікірі ұлттық рухани-адамгершілік құндылықтарды бойына сіңірген адам ғана қандай да келеңсіз іс-әрекеттерден аулақ жүретініне себеп болатыны мәлімдеген ойды білдіреді. Халқымыздың сан ғасырлық тіршілігінің өзіндік ерекшеліктерінен туындаған ұлттық тәрбиеге қатысты тарихи сананы қалыптастыруға бағытталған салт-дәстүрлер, әдет-ғұрыптар мол. Осы орайда, студенттің қоғамның талаптарына сай кәсіби және тұлғалық дамуында, жоғары азаматтық, адамгершілік, психологиялық

<i>Мұқатаева С.А.</i> Жәдігерлер сыр шертеді	55
<i>Өмірбекова Ә.Ө., Бөкебаев Н.Ә.</i> Сал-серілер институты және далалық цирк өнеріндегі сал-серілік дәстүрдің	61

СЕКЦИЯ 3

ҒАЛАМДАНУ ЗАМАНАУИ ТЕОРИЯЛАРЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ЭТНИКАЛЫҚ, ҰЛТТЫҚ МӘДЕНИЕТТЕРГЕ ЫҚПАЛЫ / СОВРЕМЕННЫЕ ТЕОРИИ ГЛОБАЛИЗАЦИИ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ЭТНИЧЕСКИЕ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ КУЛЬТУРЫ

<i>Ғабитов Т.Х., Құрманалиева А.Д.</i> Жаһандану мен төлтумалық мәнмәтініндегі Қазақстан мәдениеті және рухани жаңғыру	65
<i>Смирнов С.В., Құрманалиева А.Д.</i> Информационные предпосылки становления планетарного экологического сознания.....	67
<i>Ғабитов Т.Х.</i> Культурное наследие Казахстана в условиях глобализации	70
<i>Затов Қ.А.</i> Н.Ә. Назарбаевтың «Қазақ елі мәңгілік» Жолдауы аясындағы қазақстандық толеранттылық идеясы	74
<i>Алимжанова А.Ш.</i> Перспективы национальной культуры в условиях глобализации	79
<i>Альджанова Н.К., Омирбекова А.</i> Идентификация казахской культуры в контексте традиционных цивилизаций Азии	82
<i>Аликбаева М.Б.</i> Жаһандану және батыстандыру кеңмәтініндегі мәдениет әлемі	91

СЕКЦИЯ 4

Б.Ғ. НҰРЖАНОВ ШЫҒАРМАШЫҒЫНДАҒЫ ДАЛА МЕН ҚАЛА КОНЦЕПЦИЯСЫ / КОНЦЕПЦИЯ СТЕПИ И ГОРОДА В ТВОРЧЕСТВЕ Б.Г. НУРЖАНОВА

<i>Құдайбергенов С.Е., Исмағамбетова З.Н.</i> Бекет Нұржанов – телевизия және компьютер тарихы және музейдің рөлі	96
<i>Мусаев Р.А.</i> Ұлттық тәрбиенің мәдени-философиялық мәні	99
<i>Жаңабаева Д.М.</i> Қазақ мәдениеті: жаһандану дәуіріндегі Шығыс пен Батыс сұхбаты	103
<i>Ильин А.Г., Бегалинова К.К.</i> «Евразийская философия» Виславия Зорина и ноосферное сознание	106
<i>Кокумбаева Б.Д.</i> Специфика культурологии как науки	107
<i>Бегалинова К.К., Ашилова М.С., Бегалинов А.С.</i> Религия в контексте современного цифрового общества.....	111

Ғылыми басылым

«РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ» – 2 ЖЫЛ
«ҰЛЫ ДАЛА МӘДЕНИЕТІНІҢ РӘМІЗДЕРІ,
ЖӘДІГЕРЛЕРІ ЖӘНЕ ЕСКЕРТКІШТЕРІ» атты
Халықаралық ғылыми конференциясының
МАТЕРИАЛДАРЫ
Алматы, Қазақстан, 10 сәуір, 2019 жыл

ИБ № 12831

Басуға 23.05.2019. жылы қол қойылды. Формат 60x84 ¹/₁₆.
Көлемі 11,7 б. т. Тапсырыс №3395. Таралымы 50 дана.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.
«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.